nieuws

Natuurrapport vraagt rol van landbouw in landschapsbeheer te verbreden

nieuws

De natuur in Vlaanderen scoort nog steeds ondermaats, zo blijkt uit het Natuurrapport 2020 van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). Vooral door klimaatverandering, invasieve soorten, verstedelijking, vermesting en structurele verdroging blijft de druk op de Vlaamse natuur groot. Toch is er ook een opvallende boodschap te lezen in het rapport: “Verbreed de rol van de landbouwer in het landschapsbeheer. Landbouwers zijn onze belangrijkste partners in die open ruimte. Zij moeten daarvoor verloond worden”, aldus INBO.

14 DECEMBER 2020 – LAATST BIJGEWERKT OM 11 APRIL 2023 10:34

Lees meer over:
natuur
biodiversiteit

Belangrijkste parameters

In zijn tweejaarlijkse Natuurrapport analyseert INBO de toestand en trends van de natuur in Vlaanderen aan de hand van meer dan 150 indicatoren. Daaruit blijkt dat Vlaanderen nog ver verwijderd is van de Europese natuurdoelen voor 2020: van de zes EU-doelstellingen die zijn vooropgesteld, haalt Vlaanderen er maar een halve. Het rapport maakt ook duidelijk dat Europa zijn doelstellingen niet zal halen, en ook dat de bijdrage van Vlaanderen aan die doeleinden erg beperkt was. In eerste instantie stelt INBO vast dat de natuur nog steeds te veel versnipperd is in Vlaanderen. Meer dan een kwart ervan is verdeeld over gebieden kleiner dan 10 hectare. Bijna 90 procent de natuurclusters is amper 1 hectare groot. “Dit maakt dat de biodiversiteit onder druk staat en de natuur kwetsbaar blijft, onder meer voor klimaatverandering”, luidt het. Voor dieren en planten stelt INBO vooral een status-quo vast, terwijl sommige soorten erop achteruitgaan. Bovendien is er nog steeds veel druk van uitheemse soorten die hier problemen veroorzaken.

Dit laatste is dan ook het enige waar Vlaanderen eigenlijk goed scoort. “We slagen er goed in om uitheemse soorten die zich hier op een agressieve manier komen vestigen, aan te pakken. We slagen erin om die op tijd op te sporen en terug te dringen, maar dat is dan ook meteen het enige wat goed gegaan is de afgelopen tien jaar”, is INBO bijzonder kritisch.

Daarnaast staat bijna een derde van de Vlaamse plant- en diersoorten op de zogenaamde rode lijst van bedreigde diersoorten. De trends van meer algemene soorten tonen een variabel beeld. “Zeven procent van de 2.727 onderzochte planten- en dierensoorten in Vlaanderen is in de loop van de voorbije eeuw regionaal uitgestorven. Bijna 30 procent kreeg rake klappen, is kwetsbaar of is met uitsterven bedreigd. Nog eens 16 procent is 'bijna in gevaar'”, schetst het rapport.

7 drukfactoren als oorzaak

De grote oorzaken van die druk op de biodiversiteit in Vlaanderen zijn volgens INBO terug te brengen tot 7 factoren die intens met elkaar verweven zijn. Het gaat om de verandering in landgebruik, versnippering van de natuur, vermesting en verzuring, verontreiniging, verdroging, invasieve uitheemse soorten en de klimaatverandering.

> **“In vergelijking tot onze bevolkingsdensiteit nemen we enorm veel ruimte in om te werken en te wonen en laten we weinig ruimte over voor de natuur**
>
> Anik Schneiders - Coördinator Natuurrapport 2020

“Enerzijds is er de verandering van het landgebruik en dan kom je in Vlaanderen nogal snel uit bij verstedelijking. In vergelijking tot onze bevolkingsdensiteit nemen we enorm veel ruimte in om te werken en te wonen en laten we weinig ruimte over voor de natuur”, stelt Anik Schneiders, coördinator van het Natuurrapport. Die verstedelijking zorgt er volgens haar ook voor dat de natuur sterk versnipperd is.

Vermesting is een andere, zeer belangrijke milieudruk. INBO stelt vast dat de milieudruk door vermesting de afgelopen decennia sterk is afgenomen. “Maar toch zien we dat die nu stagneert en nog moeilijker verder naar beneden te krijgen is. En dit op een niveau dat te hoog is om de Europese natuurdoelen te halen”, klinkt het. Bovenop die milieudrukken komt er ook nog eens de klimaatverandering.

Impact van Vlaanderen op wereldwijde biodiversiteit

Voor het eerst rapporteert het Natuurrapport ook over de impact van Vlaanderen op de wereldwijde biodiversiteit. En ook daar valt weinig positief nieuws te rapporteren. “Door onze levensstijl veroorzaken we ook aanzienlijk biodiversiteitsverlies in het buitenland. Vooral voedsel, hout en brandstoffen dragen daar sterk toe bij. Als je de Vlaamse

productie en consumptie bekijkt, dan zie je dat de impact ervan op het biodiversiteitsverlies in het buitenland vele malen groter is dan in het binnenland ", stelt INBO.

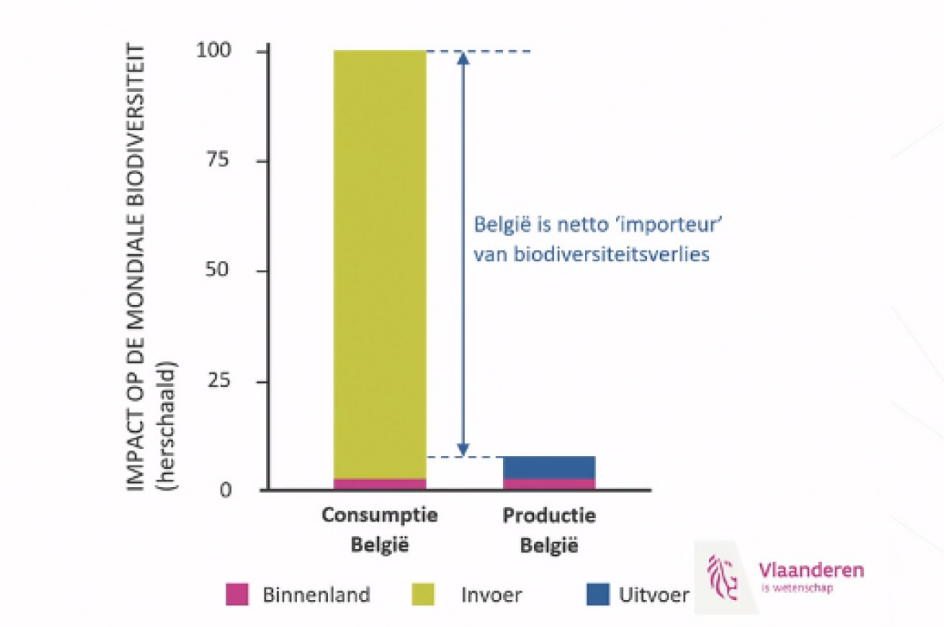

Wat INBO ook vaststelt, is dat wanneer we de biodiversiteitsdruk in Vlaanderen verlagen, dan verhogen we die vaak in het buitenland. Voorbeelden daarvan zijn de import van cacoabonen uit Ivoorkust voor de productie van onze chocolade of de import van soja voor veevoeder. "Het is dus belangrijk dat we in kaart brengen waar het biodiversiteitsverlies optreedt in productieketens. Pas dan kan je ook aanpassingen doen", zegt Anik Schneiders van INBO.

Agro-ecosysteem is grootste ecosysteem

Het Natuurrapport bespreekt ook de verschillende ecosystemen die onze regio heeft: bos, heide, moeras, kustduinen, de oppervlaktewateren, de Noordzee en het agro-ecosysteem. Als sterkst verstedelijkte regio van Europa bengelt Vlaanderen bijna helemaal onderaan als het gaat om oppervlakte bos. Met 10,3 procent of 140.279 hectare bossen is onze regio zowat de bosarmste in Europa. Enkel Malta en IJsland doen het nog slechter. Ook de vooropgestelde bosuitbreiding van 10.000 hectare werd niet gehaald, de bosoppervlakte blijft nagenoeg even groot.

> **Maar 5 procent van de professionele landbouw is zogenaamde 'high nature value farming'**
>
> Anik Schneiders - Coördinator Natuurrapport 2020

Het grootste ecosysteem, met 53 procent van de oppervlakte van Vlaanderen, is het agro-ecosysteem. "Toch zien we dat maar 5 procent van de professionele landbouw zogenaamde 'high nature value farming' is, ofwel landbouw met een hoge biodiversiteitswaarde. Het grootste deel van de landbouwoppervlakte wordt zeer intensief gebruikt en die intensiteit neemt nog verder toe. Dat is vooral te verklaren doordat men van permanente graslanden en de teelt van zomergranen overgaat naar meer intensieve teelten als aardappelen, groenten, snijmaïs,...", legt Schneiders uit.

Van conflictmodel naar samenwerkingsmodel

Hoewel het rapport niet fraai oogt, wil INBO niet aan de klaagmuur staan. "We willen focussen op oplossingen", zegt Maurice Hoffmann, waarnemend administrateur-generaal van INBO. In dat kader lanceert hij ook een oproep naar andere sectoren. "We zullen de natuur niet redden met natuurbeleid alleen. Alle actoren – industrie, mobiliteit, landbouw en huishoudens – zullen een bijdrage moeten leveren", klinkt het.

> **Er is heel veel potentieel om landbouwers in te zetten in duurzaam landschapsbeheer en hen een leefbaar inkomen te geven voor hun bijdrage**
>
> Anik Schneider - Coördinator Natuurrapport 2020

Ook landbouw wordt daarbij genoemd. “Landbouw wordt vaak genoemd als het gaat om druk op biodiversiteit, maar we willen de sector niet met de vinger wijzen”, klinkt het. “Landbouwers zijn onze belangrijkste partners in de open ruimte”, aldus Schneiders. “Je kan niet anders dan vaststellen dat de intensiteit van de landbouw sterk toeneemt, terwijl het inkomen van de landbouwer te laag is en blijft. Dus er is heel veel potentieel om die landbouwer in te zetten en die een leefbaar inkomen te geven voor zijn bijdrage aan duurzaam landschapsbeheer. Verbreed dus de rol van de landbouwer in dat landschapsbeheer”, roept INBO op.
Ook Maurice Hoffmann ziet dat er nood is aan een samenwerkingsmodel. “Het conflictmodel tussen landbouw en natuur was decennialang het heersende model. Het is tijd dat we dat verlaten en voluit inzetten op samenwerking”, stelt hij.
Volgens de waarnemend administrateur-generaal zijn er drie crisissen die op dit moment actueel zijn die bewijzen dat het tijd is dat het algemeen belang het gaat winnen van het individuele belang: de coronacrisis, de klimaatverandering en de biodiversiteitscrisis.

Nood aan Vlaams biodiversiteitsplan

Eén van de aanbevelingen van INBO is dan ook dat er een Vlaams herstelplan voor de biodiversiteit moet komen. “Dat moet een sectoroverschrijdend beleidsplan met meetbare doelstellingen worden”, luidt het. Vlaams minister van Omgeving Zuhal Demir (N-VA) heeft daar wel oor naar. “De uitdaging is groot, dat bewijst dit Natuurrapport wederom”, stelt ze. De minister wijst erop dat ze het voorbije jaar stap voor stap zaken in beweging heeft gezet “om de biodiversiteit te verbeteren om de tanker te keren”.
Daarbij verwijst ze naar het bosuitbreidingsplan, de Blue Deal in de strijd tegen droogte, het investeringsplan om natuur beter te verbinden, de soortenbeschermingsprogramma’s. “Maar er zijn nog grote uitdagingen en die zullen we moeten aanpakken. Een Vlaams herstelplan voor de biodiversiteit zal inspanningen moeten vergen doorheen alle sectoren, maar we maken daar werk van. Wetenschappelijk onderbouwd en in lijn met de Europese biodiversiteitsstrategie zet ik mijn schouders hier alvast al onder”, besluit Demir.
Herbekijk hier de voorstelling van het Natuurrapport 2020:

Bron: Eigen verslaggeving / Belga / De Standaard / VRT Nws

Beeld: Boerennatuur Vlaanderen

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact
M • info@vilt.be

Volg ons op:
screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws

𝕏 screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
🦋 screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada